

Temat: Sejm RP i Senat RP.

I. Władza ustawodawcza w Polsce.

1. dwuizbowy parlament:

a. **sejm** – 460 posłów,

b. **senat** – 100 senatorów,

c. **kadencja** obu izb parlamentu trwa cztery lata,

d. **skrócenie kadencji sejm:**

– obowiązkowe w przypadku niezdolności do udzielenia wotum zaufania Radzie Ministrów,

– nieobowiązkowe – w przypadku nieuchwalenia budżetu,

e. wydłużenie kadencji sejm – w związku z trwaniem stanu nadzwyczajnego.

2. **Wybory do sejm i senatu:**

a. przebieg wyborów reguluje *Konstytucja* i *Kodeks wyborczy* z 5 stycznia 2011 r.

– wybory zarządza prezydent (nie później niż na 90 dni przed upływem kadencji obecnego parlamentu),

– wybory przeprowadza Państwowa Komisja Wyborcza,

– **Sąd Najwyższy** uznaje ważność wyborów oraz rozpatruje protesty przeciwko ważności wyborów,

b. konstytucyjne zasady prawa wyborczego:

– wybory do sejm są: **powszechne, bezpośrednie, tajne, równe i proporcjonalne,**

– wybory do senatu są **powszechne, bezpośrednie i tajne,**

d. **czynne prawo wyborcze** (prawo głosowania) do sejm i senatu przysługuje obywatelom polskim, którzy ukończyli **18 lat,**

e. **biernie prawo wyborcze** (prawo kandydowania):

– **do sejm** posiada obywatel polski po ukończeniu **21 lat,**

– **do senatu** posiada obywatel polski po ukończeniu **30 lat,**

f. prawo zgłaszania list przysługuje **komitetom** tworzonym przez partie polityczne i obywateli,

g. podział **mandatów:**

– w podziale mandatów uczestniczą te komitety wyborcze, które przekroczyły próg wyborczy wynoszący: 5% głosów dla komitetu i 8 % głosów dla koalicji.

3. **Zgromadzenie Narodowe**

a. Zgromadzenie Narodowe to organ konstytucyjny składający się z posłów i senatorów obradujących łącznie,

b. kompetencje: odbieranie przysięgi od prezydenta, uznanie trwałej niezdolności do sprawowania urzędu ze względu na stan zdrowia – wymagana większość 2/3 ustawowej liczby członków, postawienie prezydenta w stan oskarżenia przed Trybunałem Stanu – na wniosek co najmniej 140 członków; wymagana większość 2/3 głosów, wysłuchanie orędzia prezydenta

4. Posłowie i senatorowie.

a. posłowie i senatorowie dysponują **głosem wolnym,**

b. **immunitet parlamentarny:**

– **immunitet formalny** – przywilej uniemożliwiający pociągnięcie parlamentarzysty do odpowiedzialności karnej w czasie pełnienia funkcji bez zgody sejm,

– **immunitet materialny** – przywilej zwalniający z odpowiedzialności za czyny związane z działalnością parlamentarną,

c. posłowie i senatorowie mają prawo tworzenia **klubów i kół parlamentarnych,** zrzeszających przedstawicieli poszczególnych partii politycznych.

II. **Organizacja i funkcjonowanie sejm i senatu**

1. W Polsce obowiązuje permanentny tryb pracy sejm i senatu.

2. Organy sejm i senatu:

a. **marszałek** i wicemarszałkowie:

– organizuje obrady sejm/senatu i im przewodniczy,

– ustala harmonogram prac,

– reprezentuje izbę na zewnątrz,

b. **prezydium** sejmu/senatu – tworzą je marszałek i wicemarszałkowie: ustala harmonogram prac, koordynuje prace komisji, dokonuje wykładni regulaminu,

c. **konwent seniorów**: składa się z członków prezydium oraz z przewodniczących klubów i kół parlamentarnych, opiniuje projekty planów prac i porządku obrad sejmu/senatu

d. **komisje sejmowe** – są organami, do których kompetencji należy rozpatrywanie spraw będących przedmiotem obrad sejmu, formułowanie opinii w sprawach przekazanych pod ich obrady, komisje stałe, komisje nadzwyczajne, komisje śledcze.

3. Rodzaje większości podczas głosowań:

a. **większość zwykła** – za więcej niż przeciw,

b. **większość bezwzględna** – liczba głosów za jest większa niż suma głosów przeciwnych i wstrzymujących się,

c. **większość kwalifikowana** – większość głosów większa od bezwzględnej wyrażona ułamkiem, np. 2/3, 3/5,

d. **kworum** – minimalna liczba członków zgromadzenia, niezbędna do prowadzenia obrad lub podjęcia wiążących decyzji, w sejmie i senacie wynosi połowę ustawowej liczby posłów/senatorów.

III. Funkcje parlamentu:

1. **Ustrojodawcza** – polega na zmianie ustroju politycznego, społecznego i gospodarczego poprzez zmianę konstytucji.

2. **Ustawodawcza** – polega na tworzeniu aktów prawnych rangi ustawowej

3. **Kreacyjna** – przejawia się w wyboem innych organów państwowych

a. powołuje lub odwołuje **Radę Ministrów**,

b. wybiera sędziów **Trybunału Konstytucyjnego** i **Trybunału Stanu**,

c. powoływanie na wniosek prezydenta prezesa **Narodowego Banku Polskiego**,

d. powoływanie członków **Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji** (2 członków sejm i 1 członek senat),

e. powoływanie **Krajowej Rady Sądownictwa** (4 sejm i 2 senat),

f. powoływanie członków **Rady Polityki Pieniężnej** (po 3 sejm i senat),

g. wyznacza 5 członków **Rady Instytutu Pamięci Narodowej**, za zgodą senatu – prezesa IPN,

h. powoływanie jednoosobowych organów państwowych: prezesa **Najwyższej Izby Kontroli**, **Rzecznika Praw Obywatelskich**, **Rzecznika Praw Dziecka**, **Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych**.

4. Funkcja kontrolna

a. **wotum zaufania** i **konstruktywne wotum nieufności** wobec Radu Ministrów

b. **interpelacje** i **zapytania poselskie**

c. kontrola wykonania przez rząd budżetu państwa poprzez wyrażenie **absolutorium**

d. kontrole wykonywane przez komisje sejmowe

IV. Proces ustawodawczy

1. wykonanie **inicjatywy ustawodawczej**, która przysługuje: posłowie (co najmniej 15), senat, prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, Rada Ministrów,

– **inicjatywa obywatelska**- projekt złożony przez obywateli podpisany przez co najmniej 100 tys. osób.

2. Rozpatrzenie projektu ustawy przez sejm

a. pierwsze czytanie odbywa się zwykle na forum komisji, a w ważnych sprawach na plenarnym posiedzeniu sejmu: dotyczy głównych zasad projektu, w jego rezultacie projekt może zostać odrzucony w całości bądź skierowany do dalszych prac w odpowiedniej komisji,

b. drugie czytanie – odbywa się na posiedzeniu plenarnym sejmu: sprawozdania komisji o projekcie ustawy, szczegółowa debata oraz zgłaszanie wniosków i poprawek – projekt może zostać ponownie skierowany do komisji,

c. trzecie czytanie,

– odbywa się zaraz po drugim czytaniu lub po przedstawieniu przez komisję dodatkowego sprawozdania, jeśli był do niej ponownie skierowany,

- głosowanie nad poprawkami – obowiązuje większość zwykłą przy kworum wynoszącym połowę ustawowej liczby posłów,
- **uchwalenie ustawy** lub odrzucenie w całości jej projektu,
- d. uchwaloną ustawę marszałek sejmu przekazuje do senatu.

2. Senat może:

- a. przyjąć ustawę bez zmian,
 - b. wprowadzić do jej tekstu poprawki,
 - c. odrzucić w całości.
3. W przypadku, gdy senat odrzucił ustawę lub zgłosił do niej poprawki, akt wraca do sejmu
- a. sejm może ponownie przegłosować ustawę odrzuconą w całości przez senat **większością bezwzględną** przy kworum połowy ustawowej liczby posłów,
 - b. sejm może odrzucić poprawki senatu **większością bezwzględną** przy kworum wynoszącym połowę ustawowej liczby posłów,
 - c. w przypadku nieuzyskania wymaganej większości, ustawa otrzymuje brzmienie zgodne z poprawkami senatu,
 - d. uchwaloną przez parlament ustawę marszałek sejmu przesyła do podpisu prezydentowi RP.

4. Działania prezydenta wobec ustawy uchwalonej przez parlament:

- a. prezydent w ciągu 21 dni podpisuje ustawę i zarządza jej publikację w Dzienniku Ustaw RP,
- b. prezydent może odmówić podpisania ustawy i skierować ją do sejmu do ponownego rozpatrzenia – tzw. **weto ustawodawcze**,
- sejm może ponownie uchwalić ustawę kwalifikowaną większością **3/5** głosów przy kworum co najmniej połowy ustawowej liczby posłów – w takim przypadku prezydent musi ustawę podpisać w ciągu 7 dni i zarządzić jej publikację,
- c. prezydent może wystąpić do **Trybunału Konstytucyjnego** z wnioskiem o sprawdzenie jej zgodności z *Konstytucją*,
- jeśli Trybunał Konstytucyjny uznał, że ustawa jest zgodna z Konstytucją – prezydent musi ją podpisać,
- jeżeli ustawa jest niezgodna z Konstytucją, prezydent odmawia jej podpisania,
- jeżeli niezgodne są tylko jej części, Prezydent RP podpisuje ją z pominięciem przepisów uznanych za niezgodne z Konstytucją albo zwraca Sejmowi w celu ich poprawy.